

Latvian Newspaper „LAIKS” (Time)
for USA and Canada.

Published twice weekly except the Christmas issue — Helmaris Rudzitis— Publisher — Editorial and Business Office 7307, — 3rd Ave., Brooklyn, N.Y., 11209 USA. Phone TE 6-6382—Canadian Off. 5110 King Edward Ave., N.D.G. Montreal 29. P. Q. Phone Hunter 8-0547 — Subscr. Rates USA, Canada and elsewhere: 3 months \$4.50, 6 months — \$8.50, 1 year — \$16.00. Advert Rates: 1 column (1 1/4" by 1") \$2.00, 1 column 2 1/4" by 1", \$3.00, 1 column (2 1/4" by 1"), choice location \$3.60.

LAIKS

Latviešu laikraksts Amerikā „LAIKS”
iznāk divi reizes nedēļā — trešdienas un sestdienas

Izdevjums apgads „Grāmatu Draugs” — H. Rudzītis. Redaktori: Krišs Rabcs, Viktors Raisters un Maksis Čulītis (Kanādā). Redakcija—kantoris: 7307, 3rd Ave, Brooklyn, N.Y. 11209, USA. Tel. Terrace 6-6382, redakcijai Shore Road 8-6704. — Abonēšanas maksa ASV un Kanādā: par 3 mēn. \$4,50, par 6 mēn. \$8,50, par 1 gadu \$16,00. Sludinājumu maksa: sludinājuma \$2,00 (1 1/2 "slēja), minimums \$3,00, ofertes \$4,00; teksts \$3,60 (2 1/4 "slēja) un pirmā lapa pus \$5,00 par collas telpu 1 slēji.

Vol XIX Nr. 14 (1747) Saturday, February 18, 1967.

Second Class Postage Paid at Brooklyn, N. Y.

Sestdien, 1967. g. 18. februārī

AKROBATISKS KŪLENIS LONDONĀ

KOSIGINA VIESOŠANĀS ANGLIJĀ ATSTĀJ BŪVMATERIĀLU
KAUDZI „RIETUMU-AUSTRUMU TILTA” CELŠANAI

Ari Baltijas valstu manta tilta materiālos

Londonā (pg.) — Padomju premjera Kosigina viesošanās Anglijā un sarunas ar britu ministru prezidentu Vilsonu atstājušas krietnu materiālu kaudzi, kas domāts arī ASV prezidenta Džonsona ieteiktai celšanai.

Trimdinieki komunistu rakstnieka tēlojumā

MĒGINĀJUMS ATTAISNOT PAGĀTNES NODARĪJUMUS UN
AICINĀJUMS PIENĒMT ŠODIENAS SISTĒMU

Stokholma (st.) — Čekas ierosinātie romāni mēdz iet repatriantu ķeršanas lapelē „Dzimtenes balss” un tā tur parādījās Arvida Grigūļa romānu nodrēķinātā sērija „Kad lietus un vējš cītās logā” un

TAUTASDZIESMU TULKOŠANA SVEŠ S VALOD S

K. R. A. DRAVI A. DOMAS PAR LIELO IECERI

M su tautasdziesmu lielais skaits, satura vispus ba, veco latviešu dziesmas atspoguļojums taj s, k d da ar pašu mot v u lielais senums padara t s par oti noz m gu faktoru Eiropas tautu folkloras kopum . Šo tautasdziesmu - nenoliedzamo v r t bu apzinoties, labi saprotama v l šan s, lai šis folkloras bag t bu kopums tiktu t irz ts, v r t ts, izmantots p t jumos un celts god nevien m su pašu taut , bet ar plaš k , starptautisk forum .

M in jumi latviešu tautasdziesmas dar t pieejamas plaš k m ap rind m ar attiecīgiem tulkojumiem ir jau ar ga u v sturi, s kot ar k diem 18. gs. tekstiem, jaun kos laikos n - kot kl t veselīem tulkojumu kr ju miem. K ds skaits m su tautasdziesmu l dz šim p r tulkots jau lietuviešu, igau u, somu, zviedru, v cu, holandiešu, fran u, ang u, echu, krievu, it liešu, lat u u. v. c. valod s. Ne l kojoties uz to, nevar sact, ka t s b t u guvušas v lami plašu iev r bu starptautisk pl ksn , kam r, piem - ram, latviešu valodas fakti, it paši pateicoties lielajai M lenbacha, Endzel na un Šturmas v rdn cai un Endzel na gramatiskajiem darbiem, past v gi tiek atz m ti un izmantoti citu tautu valodnieku p t jumos.

Tagad m su tautasdziesmu tulkošanas jaut jumi atkal par jaunu tikuš cil ti latviešu kult ras darbinieku kongres Stokholm š gada maij , par to par d jies gar ks J a Rudz ša raksts, t pat atfer jumi, k rezult t t jau pieteicies k ds autors, kam papr vs latviešu tautasdziesmu kr - jums (t.i. izlase) tulkojum jau gatavs.

Past v domstarp bas, ku valod m su dainu teksti sti b tu tulkojami. K d folkloras pazin ju da do min uzskats, ka tai b tu j b t v cu

Raisters daudz strādājis arhitekta praktiskā darbā. Viņš izstrādājis projektus apm. 50 sabiedriskām celtnēm Latvijā un vairākiem sīmiem privātceltnēm. Pēc viņa projekta celts tautas nams Valkā, Olaines baznīca, Alūksnes pamatskola.

Prof. A. Raisters bija korp. Tālavijas loceklis, dzīli kultūralas un humānas dabas cilvēks ar saulainu skatu uz dzīvi. Bija prieks un bauda at rasties viņa sabiedrībā. Sav. Valstīs viņš ieradās 1950. g. decembrī un apmetās Kalifornijā. Bija Latviešu akadēmisko mācības spēku apvienības biedrs no pašas tās dibināšanas un ap 10 gadu darbojās tās revīzijas komisijā.

Prof. Dr. P. Stares

valodai (tam par labu sav rakst argument jis ar J. Rudz tis): v cieši mums eogr fiski tuvu, vi u zin tnieku vid vienm r b s pr v ks skaits t du, kam tieša interese par baltu taut m, vi u v sturi un kult ru. Pie tam t s no v ciešiem kop dz ves un p d jo vald šanas laikos daudz ko p r mušas; pašiem v ciešiem vi u austrumu apgalos piejaucies diezgan daudz baltu (senpr - šu) asi u. Ir ar zin ms fakts, ka k ds skaits v cu zin tnieku pat paši prot m su valodu un pietiekami tuvu paz st m su tautu un t s sasniegumus kult ras laukos.

Ang u valodas aizst vji var aiz r dt uz š s valodas oti plašo izplat bu: bez tiem daudzajiem miljoniem, kas paši run angliiski, ir v l liels skaits citu, kas ang u valodu saprot un sp j taj sarakst tus darbus las t. Netiek aizmirsts v l pasv trot, ka no latviešu trimdinieku jaun k s paaudzes humānit ro nozaru zin tniekiem vispr v kais skaits tagad darbojas (un ar p rredzam n kotn str d s) ASV vai Kanad . Tad nu visai iesp - jams, ka vi i savos p t jumos un ar popul ros rakstos teicami var izmantot latviešu tautasdziesmas — ja t s b tu piesniedzamas jau gatav un p rbaud ti korekt , pareizi izprast tulkojum . Tieši ar ang u valodas starpniec bu, t dom š uzskata p r st vji, latviešu folkloras bag t bas var k t pieejamas visas pasaules publikai.

J atz st, ka abu uzskatu aizst vjiem ir sava taisn ba. Nav tom r noliedzams fakts, ka v cu un v l citi

Filmu apskats

„Teksasā viņā pusē upei“ (Texas Across The River). Jau kopš seno dienu komiķa Fatiņa Arbukla laikiem, pionieri tradīciju uzturētājiem, nopietnajām kauboju un indiāņu filmām, pastāvējis savs greizais spogulis — mežoniģo rietumu farsss. Pēdējā laikā šos farsus darina kā pilna garuma filmas. Fabula parasti sākas itin nopietni, ierisās bīstami sarežģījumi, varoņi jo bieži nokļūst nāves briesmās, nemitīgi runā šautenes un revolveri, bet — neviens nekrīt. Tikai pamazām skatītājs atpauš, ka šoreiz komiķi ir atgriezušies atpakaļ uz saviem ierastajiem rietumu farsss. Pēdējā laikā šos farsus darina kā pilna garuma filmas. Fabula parasti sākas itin nopietni, ierisās bīstami sarežģījumi, varoņi jo bieži nokļūst nāves briesmās, nemitīgi runā šautenes un revolveri, bet — neviens nekrīt. Tikai pamazām skatītājs atpauš, ka šoreiz komiķi ir atgriezušies atpakaļ uz saviem ierastajiem rietumu farsss.

Eiropas zin tnieki visliel kaj da prat s ar angliiski, kam r otr d apgriezium proporcijas b s, j spriež, pavisam citas — daudzi amerik u, ang u u. v. c. t l ku zemju zin tnieki ar dzi k m zin šan m v cu valod diezin vai var s lepoties.

Pavisam sarež ts ir jaut jums, kuras latviešu tautasdziesmas tulkot. Visas t s p r tulkot nemaz nav iesp - jams — nevien tekstū oti liel skaita d (tie kop ar nepieciešamiem ievadiem un koment rīem aizpild tu savu desmit vai v l vair k biezus s jumus), bet ar t p c, ka pr va to da a nemaz v l nav public ti. Ieska itot p d jo p ckara gadu v kumus, tautasdziesmu tekstū san cis ap pusotra miljona, _ u Zin t u akad mija R g gatavojas pak peniski laist klaj tautasdziesmu akad misku - izdevumu. Protams, ka š ds milzu izdevums nevar s tikt iespiests vien vai p ris gados.

Tas spiež atz t, ka trimdas apst kos, kur pieejami tikai Kr. Barona, P. Šmita un L. B rzi a izdotie kr - jumi, ar v l K. Rasiņa public tie teksti, atliek apmierin ties ar k d m p r tulkot m izlas m. T s var tu b t vai nu k Kr. Baronam pašam — ar izlases tekstiem no turpat vis m Latvju Dainu da m, vai ar ar tekstiem, kas skar k du vai k dus atseviš us jaut jumus; t ds, piem., ir M. Žonvala franciski tulkotais latviešu mitolo isko tautasdziesmu kopojums (1938).

Nav, protams, ko cer t, ka š das tulkojumū izlases var tu k t t lu paz stamas tikai savu po tisko kvalit šu d vien, jo tulkojums reti kad sasniegs paša ori in la jaukumu. Bez tam laba da a latviešu dainu tik daigas neb t nav; t s daž lab gad - jum tikušas improviz tas un t p c reiz m padevuš s ne visai piln gas; gad jies ar, ka vecie teksti teic ju mut šur un tur sagroz jušies uz nel go pusī. Bez tam — sava savdab gi latvisk iekr sojuma d t s sveš s tautas las t jiem nesp s k t tik tuvas un saprotamas k pašu folklorā (k , piem., serbiem vi u vec s dziesmas par c m par br v bu ar pavisam cit du pasaules skat jumu).

Kur tom r saskat ma latviešu tautasdziesmu aizvien pieaugoš un paliēkoš noz me? Uz to j atbild — nevien k m su tautas gara d rģumiem, bet ar sal dzin m s folkloras lauk , t p t jumos, kas skar plaš - kus re ionus Eirop un kur var rasties v l šan s l koties p c l dz giem dziesmu motīviem vai izsekot k du ideju un paražu ce ošanai un p r emšanai. Tieš m var sact, ka š d aspekt atvieš tautas garamantu devums lielum liel da ir v l neat sl gta un neizmantota d rģumu kl ts.

Dienvīdkalifornijas BA gradu vēstulā Chi un korporāsi, un turpinās strāra gradam.

A. Raistera iņai

iba ,bet it īpaši ko mācības spēku arch. Augusta Raiietusi smagu zaudzimis 1888. g. 2. gos, lauksaimnieka ģigas politehniskā t 1916. g., kad šis uēts uz Maskavu. brīvības cīņās un Zemkopības mī s nodaļā pie karā unošanas. Izstrā s jaunsaimniecību vījas universitātes nē un no 1919. g. tu, no 1940. g. par , bet no 1940. g. elgavas Lauksaim s profesoru lauku celošanas uz Vā - 1949. g. bija pro ersitātē Pinebergā s beigu posmā tās

tātē prof. A. Rai zādus administrā m 9 gadus bija ies loceklis. Viņš lju celojumos, ap - Lietuvu, Somiju, u, Dāniju, Vāciju, striju, Itāliju un auzstskolās prof.

nas Eglītes

slas salonā

10 258. St., Floral Park, N. Y. 11004

latviešu mākslinieku un daiļamatnieku darbi:

Annusa, V. Avena, A. Balodes, K. Černoka, J. J. Gaiļa, J. Kalmītes, S. Kocēnas, A. Krūkliņa,

izstrādājumi; dzintara, sudraba un zelta izziņas, prievītes; skaņu plates; skulptūra; visu

ceturtdienās un piektdienās visu dienu, sestdienās vakarā. Pārējā laikā iepriekš sazinoties pa tālr.

inš dabūja no Sporām. Par prolepnis naudu neizdeva.

as slimnieka istabā bija nevai- tīgas. Augstajā gultā, kuŗas pa- a nolaists vienā līmenī ar pā- ja slimnieks, kuŗa acis bezcerīgi iestos. Abās rokās viņam bija savukārt bija savienotas ar tie- rēm, kuŗas nobeidzās divās pu- tiprinātas turētajā aiz slimnieka ā šļūtenīte bija ievadīta Oresta stīgas gulēja slimniekam blakus, mazliet pagriezās tās virzienā rādījās dzīvība.

blakus, Anita viegli pieskārs

an... grūti... runāt. Runā tu, maga un gurda. Ik vārds nāca epūli. Un tomēr — viņš atkal nās viņš bija spējis izteikt tikai kuŗu nozīmi tulkot spēja vienīgi

ēja .Vēl nekādu galīgu rezultātu ka viss izdevies labi. Tu drīzi

tiņos parādījās kaut kas līdzīgs

Es gan... neticu... tu drīzi kļūsi vesels. Viegls sma-

Saruna gurdināja. Vesels? Ja varbūt ticētu, ka reiz atkal kļūs a, ko viss nozīmēja. Tāds, kāds s paliks visu mūžu. Nekustīgs rtricinājums?

pats zinu... Es,, es,, vīra pieri.

Necenties runāt. Tu tagad esi t reiz tu kļūsi vesels. Reiz viss

s grib runāt pretī. Lai aizkavētu ga teica pirmo, kas ienāca prātā: cis Paulis. Tik nelaimīga es viņa usi. mi satraucās. Pauļa vārdu dzir-

brutalitātes un asinainie skati būs vi- nam aiztaupīti, jo risinājas komēdija. Aplūkojamā filmā Dīns Martins ar robustu humoru tēlo daudz piedzīvo- jušu rietumnieku, kas protežē jaunu ieceļotāju, aristokrātu no Spānijas (Alanu Delonu). Tas mežonīgo pionie- ru vidū uzvedas tikpat ceremoniāli kā Spānijas pili. Šo pateicīgo raksturu cauri raibām dēkām Delons tēlo ar lielu temperamentu un atjautību, pie- vienodams sen par klišejiem kļuvša- jiem kauboju filmu personāžiem jau- nu, svaigu tēlu. Komisku indiāni pla- šā, bet statistkā lomā tēlo pazīsta- mais televīzijas un naktsklubu komi- ķis Džozs (Joey) Bišops, bet svarīgā- ko sieviešu lomu nesen izvirzījusies jauna spējīga aktrise Rosemarija For- saite.

Anšlavs Eglītis

Anitai runājot, satraukums Orestā norima. Vienu brīdi acis pat atplaksnījās smaids. Par eskimieiem viņš pats kādreiz bija sapņojis. Tai laikā Anita par to bija vīpsnājusī. Tagad viņu gribēja iepriecēt, bet — tie taču bija meli. Viņi nekad neceļos — ne pie eskimieiem, ne citur.

Bet Anita turpināja:

— Māte Vitu tā iemīļojusi, ka labprāt pieņems kaut uz pāris mēnešiem. Un nebēdā par praksi. Kādu laiku taviem pacientiem būs jāiztiek ar tavu atvietotāju — tas viss. Un tēvs tieši priecāsies, ja varēs mums palīdzēt. Līdz šim tas vienmēr juties it kā lieks.

Sākumā, Anitai runājot, Oresta sejā bija interese, bet tad to ļoti strauji nomainīja vienaldzība, līdz beidzot acis bija pilnīgs trulums. Kad viņa pieminēja tēvu, Orests aizvēra acis.

Vairāk nekā stundu velti izgaidījusies, vai Orests neatmodīsies, Anita slimnieku atstāja vienu. Gaitenī viņa satika ārstu.

— Bez pārmaiņām? — tas jautāja un, saņēmis ap- stiprinātāju atbildi, piemetināja: — Atveseļošanās būs ļoti lēns process, bet kaut cik kustības spējas rokās viņš atgūs. Viss atkarāsies no viņa paša un jums. Jūs viņam varēsīt daudz palīdzēt.

Anita pamāja ar galvu: to visu bija jau teicis gal- venais ārsts — neiroloģiskā institūta vadītājs. Tam vajadzēja būt mierinājumam, bet īstenībā tas bija baigas patiesības apstiprinājums. Orests visu mūžu būs kropslis.

Slīmnīcas priekšā, spēkratu novietnē Oresta auto atradās ārstu mašīnām rezervētajā daļā. Motoru iedarbinot, Anitai neviļus uzmācās jautājums — cik ilgi viņu auto vēl nesīs ārsta zīmi pie numura plāks- nes?

Vasaras vakaros Brentonā valdīja rosība. Ziemā pēc darba beigām un veikalu slēgšanas neviens uz ielām negribēja uzturēties. Ja bija snidzis, brentonieši sirdī- damies notīrīja auto iebraucamos ceļus un tūlīt paslē- pās siltajās istabās. Bet katru dienu nesnīga, un tāpēc dažreiz pagāja nedēļas, kad kaimiņš kaimiņa lāga pat neredzēja. Vasarā, turpretim, pēc darba sākās aiz- mājās dārziņu kopšana un zālāju laistīšana. Kas ne- rakņājās pa dobēm, centās atrasties uz ļovenēm. Da- žam bija rokā šļūtenes gals, cits tāpat sēdēja šūpuļ- krēslā un sappaini raudzījās automātiskā rasinātāja darbībā. Laiku pa laikam laistītāji sasaucās, cits ci- tam pastāstīdami, ka arī viņi ievērojuši, cik diena

Ar m su w stofo folkloru bijis daudz lab k. T , piem ram, k dos zviedru folkloristu p t jumos ir bijis iesp - jams, P. Smita pasaku kr juma 15 s jumu tekstos p c mot v u kataloga orient joties, m su pasakas ar atbil- stošu saturu atrast un sal dzin ju- mos ar izmantot. L dz gi varam do- m t par k du p tnieku, kas apl ko tautasdziesmas, raudz dams noskaid- rot, piem ram, k du tradīciju, m u, darba pa mienu utt. izplat bu da- ž d s zem s. Kas ku am p tniekam kup aspekt k dreiz var tu b t noz - m gs, iepriekš, protams, nav pasa- k ms.

Tautasdziesmu tekstu tulkojumi š - diem interesentiem var noder t un ar ne: k d p rtulkot izlas var ta u neietipt tieši tas, kas probl m b tu noz m gs, kaut gan š ds materi- ls b tu sastopams Latvju Dain s turpat blakus, k d cit tekst , kura izlas nav, varb t pat tieši k d no t saukt „pamatteksta” variantiem. Ieinteres tais zin tnieks bez tam v l b s spiests iztur ties stipri kritiski pret k das izlases atseviš u vienu tekstu, jo nevar s droši zin t, k tas iek aujas vis kopsakar un kas sac ts citos variantos, ja t di b tu.

Lai latviešu tautasdziesmas tieš m var tu tikt izmantotas cittautu zin t- nieku p t jumos, b tu vajadz gi ar t m k di mot v u re istri, kas at autu sveš iekiem (bet taml dz ar m su pašu zin tņiekiem un interesentiem) orient ties tekstu milz gaj daudzum . Protams, ka š ds mot v u re istrs b tu v lams (un n kotn , droši vien, ar tiks sast d ts) it vis m t m taut- sdziesm m, kas visp r tiek publi- c tas, bet visai noz m gs un sv t gs darbs b tu jau, ja t du public tu tikai Kr. Barona un P. Smita kr jumiem.

Jo v rt ga b tu ar svar g ķo dai- nolo iijas darbu bibliogr fīj ar anno- t cij m k d svešvalod , lai interes- entiem viegli var tu tiklab orient ties paš problem tik , k ar p rredz t, kas kup p t jumu aspekt jau pa- veikts.

Nav šaubu, ka š diem darbiem visnoder g k b tu ang u valoda. Ja k dam zin tniekam b tu speci la in- terese iepazīties tieši ar k diem lat- viešu tautasdziesmu tekstiem, tad tagad jos apst k os neb tu nek du lielu gr t bu attiec gos tulkot jus samekl t, kad labi speci listi uzejami nevien Latvij , bet ar daudz s cit s zem s.

Vai š da dainu mot v u re istra sast d šana trimdas apst k os b tu iesp jama ? Attiec gie speci listi, do- m jams, b tu atrodamī, bet l dzek us darba sast d t ja materi lai nodro- šin šanai diezin vai b tu iesp jams sadab t vien gi ziedojumu ce . Ja š ds r d t js tom r n ktu klaj , tad b tu veikts darbs, kas patieš m pa- š irtu ce u latviešu tautasdziesm m t l k pasaul . K rllis Dravi š.